

עודכן 30.10.09

קרב לטקיה

"קרב לטקיה" היה הקרב הראשון של חיל הים הישראלי במלחמת יום הכיפורים. ייחודו של הקרב בהיותו "קרב הסטי"ל בסטי"ל" הראשון בהיסטוריה, בו הנשק העיקרי היו טילי ים-ים ובו התמודדו 5 ספינות טילים של חיל הים הישראלי מול ספינות טילים, מקשת וטרפדת של חיל הים הסורי.

הקרב נערך בלילה שבין שבת ה-6 לאוקטובר ויום א' ה-7 לאוקטובר. הוא התנהל בים מול הנמל העיקרי של סוריה (לטקיה) ובסיומו נכנסו כוחות חיל הים הישראלי עד קו החוף ותחת אש תותחי החוף הסוריים השמידו ספינת טילים סורית שנצמדה לחוף.

רקע

ערב פרוץ מלחמת יום הכיפורים היה חיל הים הישראלי בכוננות עליונה. שייטת 3 (שייטת הסטי"לים - ספינות טילים) שמנתה סטי"לים מדגמים סער 1, סער 2, סער 3 וסער 4 מצאה עצמה מוכנה לקראת "המלחמה הבאה". כלי השייט ומערכות אמצעי הלחימה שלהם היו בכשירות גבוהה, תורת הלחימה תאמה את דרכי הפעולה האפשריות ואת תורת הלחימה של האויב והוטמעה בכל הדרגים הלוחמים.

בבוקר שבת ה-6 לאוקטובר, עוד לפני פרוץ פעולות האיבה נשלחו זוגות של סטי"לים לנקודות הערכות בהתאם לתוכנית המגננה - מצפון מערב לראש הנקרה כנגד אויב אפשרי מצפון (סוריה) ובחוף סיני מול אויב אפשרי ממערב (מצרים).

תקיפת האויב בחזית המצרית ובחזית הסורית החלה בשבת ה-6 באוקטובר בשעה 14:00. בשעה 14:52 הופנה זוג סטי"לים שיצא לים כבר בבוקר, לעלות ולהיערך מול החוף הסורי.

אחר הצהריים הצטרפו לזוג שלושה סטי"לים נוספים, על סיפוננו של אחד מהם מפקד שייטת הסטי"לים שלקח את הפיקוד על הכוח כולו.

המשימה

המשימה כפי שהוטלה על הכוח :

בשעה 14:52 הוטלה על מפקד שייטת הסטי"לים המשימה הבאה : חמישה סטי"לים בפיקוד משי"ט 3 (מפקד שייטת 3 - היא שייטת הסטי"לים) ייצאו לאזור בין טריפולי ולטקיה ויטביעו כלי שייט סוריים. אין לבצע "הילה" (תוכנית מגירה להפגזת מטרות באזור לטקיה) ללא הוראה מפורשת של מפקד חיל הים. יש להתרחק מכוחות ימיים של הצי הרוסי. בשעה 20:00 ניתן אישור לביצוע "הילה"

לימים התבטא מפקד חיל הים דאז **אלוף (במיל) בנימין תלם** : "...בליל ה- 6 באוקטובר הנחנו שבמסגרת ההתקפה הכללית של הסורים בגולן, עלול כוח משימה של ספינות טילים סוריות מדגם קומאר ואוסא להגיע דרומה, עד למרחק שיאפשר לו שיגור טילי "סטיקס" לעבר מפרץ חיפה. הוריתי למפקד שייטת הסטי"לים (מיכאל ברקאי - אז אל"מ ולימים מפקד חיל הים) לבצע סיור אלים צפונה לראש הנקרה, במגמה להקדים ולירט את הכוח, אם אכן ייצא, ובכל מקרה להגיע ממש עד לבסיס הצי הסורי בלטקיה כדי להיכנס לקרב עם כוחות אויב במידה ואלו יימצאו בים."

הרכב הכוח:

אח"י מבטח (סער 1) בפיקודו של רס"ן דני מלמד, ועל סיפונה מפקד פלגה (סא"ל מיכה לצרוס) אח"י רשף (סער 4) בפיקודו של רס"ן מיכה רם .

אח"י מזנק (סער 2) בפיקודו של סרן בן-ישי (צינר), ועל סיפונה מפקד הכוח - משי"ט 3, ברקאי. אח"י חנית (סער 3) בפיקודו של רס"ן זאב יחזקאלי. אח"י געש (ד סער 3) בפיקודו של רס"ן אריה שפר (שפלר).

לוח זמנים ואירועים:

10:00 - אח"י רשף ואח"י מבטח, כוח שבפיקודו של מפל"ג יוצא מנמל חיפה.

16:00 - אח"י מזנק, אח"י חנית ואח"י געש, הכוח שבפיקודו של משי"ט 3 (מפקד שני הכוחות) יוצא אף הוא מנמל חיפה.

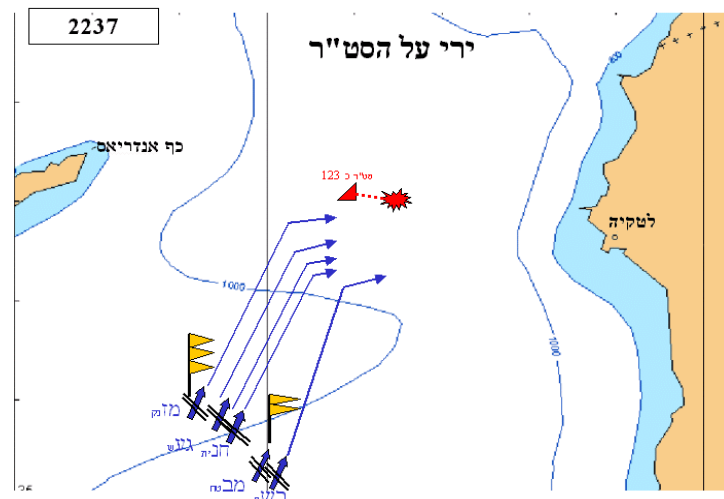

18:55 - המש"ט מודיע לכוח על כוונה להפגיז יעדים באזור לטקיה.

בהיות הכוח מערבית לטרטוס התעורר חשד כי סטי"ל סורי יצא מהנמל. הכוח נערך לתקיפה ואף הזמין סיוע אווירי. מהמפקדה הודיעו כי לא תהיה הקצאה לסיוע אווירי בשלב זה ומפקד הכוח נערך להסתערות תוך שהוא מוותר על הסיוע. עם תחילת ההסתערות התברר כי הסטי"ל הסורי לא יצא מהנמל. ההסתערות בוטלה והכוח המשיך צפונה.

22:28 - בהיות הכוח כ- 35 מייל ממערב ללטקיה, מגלה אח"י מזנק מטרה בכיוון צפון-מערב, בטווח 4 מייל. לאחר זמן קצר מזוהה המטרה ככלי שייט מלחמתי כנראה סט"ר (ספינת טרפדות) סורי.

22:37 - הכוח פותח באש לכיוון המטרה, שנפגעת ונעצרת במקום.

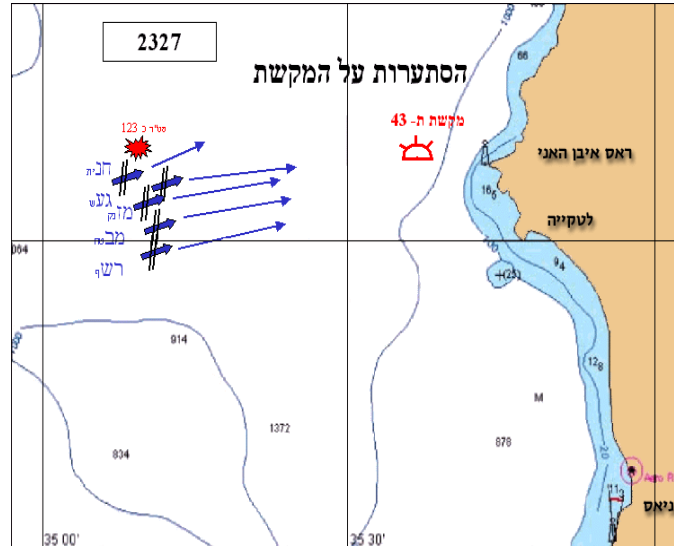
מתאר מפקד השייטת, אל"מ דאז מיכאל (יומי) ברקאי: "...מטרתנו הייתה לגלות ולהשמיד כלי שייט עוינים, אם בלב ים ואם במסתור נמליהם. כ- 30 מייל מערבית ללטקיה גילינו מטרה שזוהתה כסט"ר סורי מדגם קיי 123. מגע ראשון נוצר בין כוח המשימה שלנו לבין הספינה הסורית שהוצבה כתצפית קדמית, זמן קצר אחרי גילוייה בשעה 22:28".

מוסיף סרן בן-ישי (צינר) מפקד אח"י מזנק: "לפי הוראת מפקד הכוח ניגשנו לזיהוי, מאחר והיינו הראשונים בטור הספינות".
ברקאי: "לאחר שוידאנו שאמנם מדובר בכלי עוין, פתחנו עליו באש תותחים (מסיפוני אח"י מזנק ואח"י רשף) והסט"ר נפגע ונעצר".

סרן צינר: "פתחנו באש לעבר המטרה, באש תותחים להטרדה, מטווח קצר יחסית. לאחר שירינו לעבר המטרה צרור שני, השיבה הטרפדת אש ממקלעים. ברגע זה פתחנו לעברה אש לתכלית".

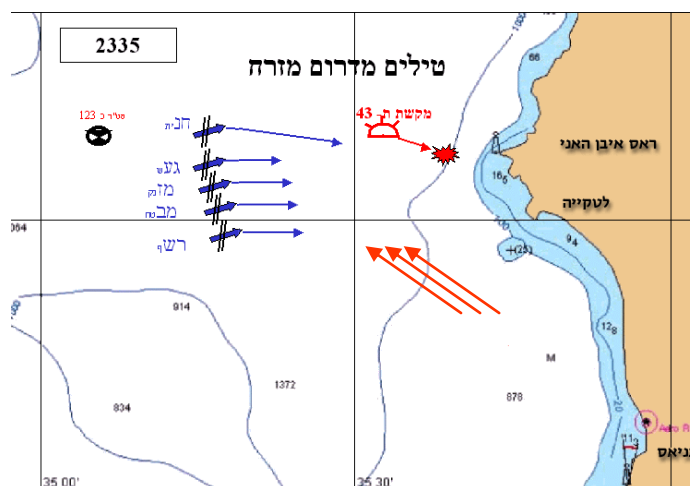
22:58 - אח"י חנית מתקרבת לסטי"ר במטרה להשמידו. יתר הכוח ממשיך בתנועתו כמתוכנן.

התגלתה מזרחית
מהחוף הסורי
(מקשת).

מטרה נוספת
לכוח, לא הרחק
(ככל הנראה

23:27 - הכוח פנה אל המקשת, תוך כדי התקרבות נורו לעברו כ- 5 טילי "סטיקס" מכיוון דרום מזרח. כתוצאה מפעולת נ"טל (נגד טילים) של הכוח כל טילי האויב החטיאו.

ברקאי : "בעוד אנו עוסקים בהטבעת הטרפדת, התגלו מטרות חדשות מזרחית לכוח שלנו, בכיוון לטקיה. אחת מספינותינו (אח"י חנית) נשארה במקום כדי להשלים את המלאכה וכל יתר הכלים החלו לנוע לעבר כוח האויב".

סרן ליאור מרגולין קצין הנשק באח"י חנית שיחזר : "התחלנו לתפור אותה בשיטתיות, מטווח קרוב, עם מקלעים. לפתע נורו לעברנו שני טילי סטיקס. שניהם לא פגעו".

תיאר איש צוות אח"י חנית ששהה על הסיפון בשעת ירי טילי "הסטיקס" לעבר ספינת חיל הים : "הטיל נראה לי כמו ירח, או כמו כוכב שביט, הנופל באיטיות ממרום – וצונח". מאח"י חנית המשיך הירי לעבר הטרפדת שפגע בצינורות הטורפדו, בגשר, בירכתיים ובסוף הביא לטביעתה.

רס"ן יחזקאלי מפקד אח"י חנית, המשיך בתיאורו : "... לטרפדת לקח הרבה זמן עד שטבעה. היא הייתה עשויה כולה עץ ולכן צפה בקלות. אך לאחר הפגיעות בירכתיים היא ממש התרוממה, הזדקרה וירדה למעמקי הים. בדיוק אז נורו לעברנו שני הטילים. בכלל, טיל שנורה לעברך, נדמה לך שהוא רץ ישר עליך. זה כדור אש ענקי".

הטיל השני נע היישר לכיוון חרטומה של אח"י חנית. תותחי הנ"מ של הספינה ירו לעברו, והמקלע הבינוני פגע בו לפני החרטום. הטיל התפוצץ באוויר. יתר הכוח המשיך כאמור בתנועתו כמתוכנן. התגלתה מטרה נוספת מזרחית לכוח.

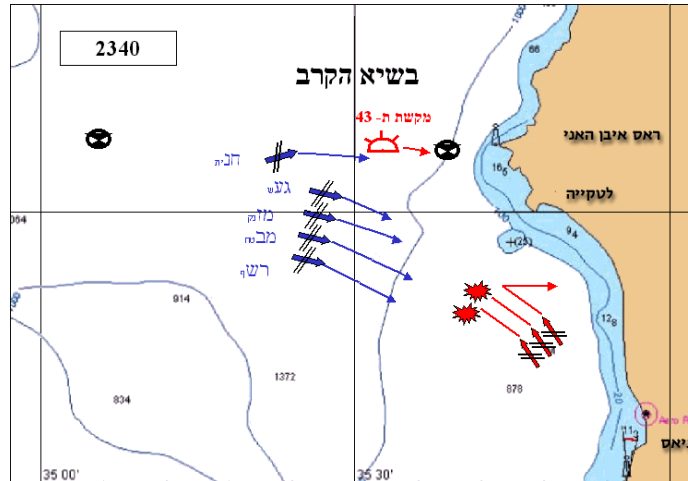
במקביל ל"טיפול" בסט"ר פונה יתר הכוח מזרחה לכיוון מקשת מדגם טי 43 ומגלה מטרות נוספות בכיוון דרום-מזרח בטווח של כ- 40 ק"מ. בשלב זה נורו לעבר כוח חיל הים הישראלי כ- 5 טילי "סטיקס" מכיוון דרום-מזרח ובטווח של 37.5 ק"מ. כתוצאה מפעולת נט"ל (נגד טילים) של הכוח, הוחטאו כל חמשת טילי האויב.

23:30 - אח"י רשף ירתה שני טילים ופגעה במקשת הסורית שנראתה עולה באש. אח"י חנית שהטביעה את הטרפדת, נשלחה כדי להטביע סופית גם את המקשת. יתר הכוח הפליג במהירות גבוהה לכיוון דרום-מזרח, משם נורו טילי האויב. טיל "סטיקס" נוסף חלף והתפוצץ בים.

תיאר **רס"ן זאב יחזקאלי**, מפקד אח"י חנית : "כשהגענו המקשת כבר בערה חזק. ירינו לעברה טיל והייתה התפוצצות יפה מאוד. עברנו לירי תותחים. הפגזים פגעו ככל הנראה באיזה שהוא מחסן תחמושת והחלו התפוצצויות רבות. מאוחר יותר נודע לנו שהמקשת טבעה".

שאר הכוח המשיך במהירות גבוהה לכיוון דרום-מזרח, משם כאמור נורו חמשת טילי האויב. הראשון חלף מעל כוח חיל הים הישראלי והתפוצץ בים.

23:35 - שתי מטרות התגלו בכיוון דרום-מזרח. כעבור זמן מה התגלתה מטרה שלישית. המטרות זוהו כספינות טילים סוריות, האויב ירה 4 טילי "סטטיקס" נוספים שהחטיאו גם הם.

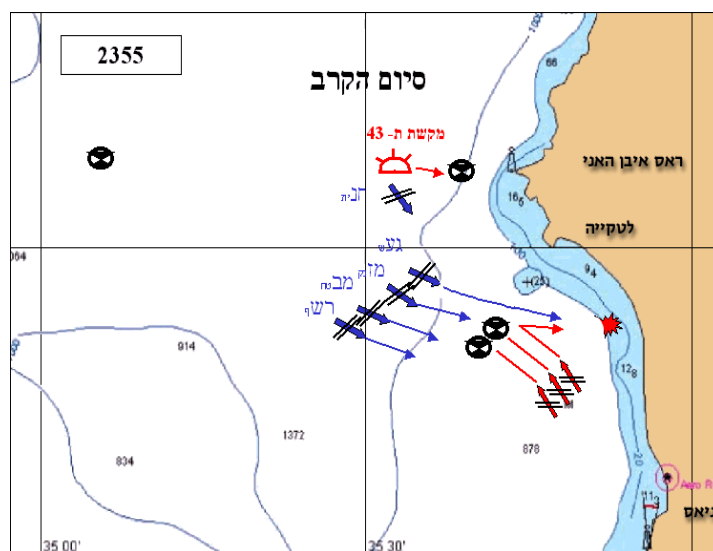
הכוח התחיל להעסיק את הסטי"לים בטיילי "גבריאלי" וספינות האויב נפגעו. שתיים טבעו מיד בהתפוצצות אדירה. ספינת אויב שלישית שלא הושמדה נעה לכיוון החוף, היא הועסקה בתותחים על ידי אח"י מזנק והועלתה באש.

אח"י "חנית" לאחר שהטביעה את סט"ר האויב, מצטרפת לכוח, יורה טיל על המקשת שטרם טבעה וממשיכה להעסיק אותה בתותחים.

יצוין כי תוך כדי הקרב, בהתקרב הכוח לחוף הסורי, נפתחה לעברו אש מהחוף הסורי על ידי תותחי 130 מ"מ מבוקרי מכ"ם. הפגזים נפלו סמוך לכוח, אך ללא פגיעות.

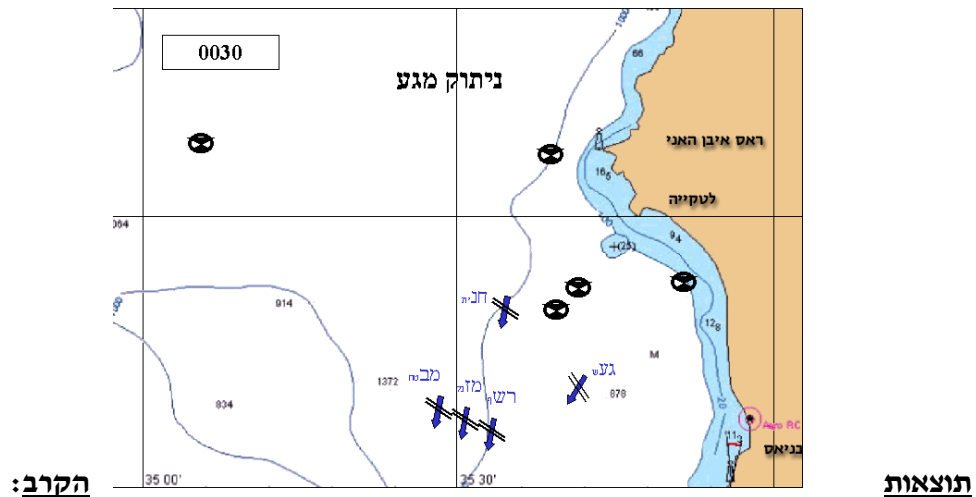
ברקאי, מפקד הכוח: "תוך כדי הסתערות נורו לעברנו טילים - שמונה במספר. כעת היה ברור לנו שאלה סטי"לים סוריים. טווח הטילים שלהם היה גדול מהטילים שאנחנו היינו מצוידים, כך שהקרב התנהל בצורה כזו שאנחנו ספגנו את מטחי כל הטילים שהיו ברשותם והשתדלנו להתחמק מהם. אחר כך צימצמנו טווח והתחלנו לירות טילים לעברם. מקשת שהייתה בקרבת מקום זכתה לטיווח הראשון - נפגעה ונעצרה (זו המקשת אותה טיבעה סופית אח"י חנית). עזבנו אותה במקומה והמשכנו לדלוק אחרי האויב העיקרי - ספינות הטילים. שתיים מהן הוטבעו והשלישית דחפה את עצמה אל החוף. התקרבו אליה כדי קילומטר אחד והשמדנו אותה באש תותחים. כעבור שתיים של קרב, כמחצית השעה לאחר חצות, התארגנו לחזור לבסיס חיפה. המאזן היה 5:0 לטובתנו".

את הקרב שהתפתח מול ספינות הטילים הסוריות תיאר **רס"ן אריה שפר**, מפקד אח"י געש: "בשלב התנועה לכיוון המקשת החלו לירות לעברנו טילי "סטיקס" מכיוון דרום-מזרח. עוד בשלב היותם באוויר התחלנו לזהות את המטרות מהם נורו הטילים. בשלב זה נמצאתי בטווח ארוך מהן. שאר הכוח, שהיה קרוב ממני, פתח בירי טילים. מטרה אחת הושמדה, השניה נמלטה לכיוון החוף הסורי, וטווחה אף היא. היא נמצאה בעומק כה רדוד, שבלתי ניתן היה להטביעה, אולם בסיום הקרב לא נותרו ממנה אלא שברים. נותרה מטרה אחת, אותה אני קיבלתי. רציתי לשגר לעברה טילים אולם ספינות אחרות של הכוח נמצאו בקו ישר בינינו. יצאתי, לפיכך, דרומה והמטרה 'עזרה' לי ונעה אף היא לאותו כיוון. הטווח בינינו הצטמצם. בשלב זה דיווחו לי שמזהים טיל "סטיקס" שנורה לעברנו. עליתי ליגשר, ראיתי את "הסטיקס" נע לכיוונינו והחלטתי לשגר לעבר המטרה טילי גבריאל. נוצר מצב מעניין. שני טילים נעים באוויר, זה מול זה. כעבור רגע נורה לעברנו טיל נוסף. הספינה הסורית, מדגם אוסא הייתה בת ארבעה משגרים, ונתרו בה שני טילי "סטיקס" מוכנים לירי. שיגרנו טיל נוסף, ובסך הכל נורו בקרב זה ארבעה טילים - שניים מכל צד. הטיל הראשון שנורה לעברנו חלף על פנינו בלא לפגוע. הטיל הראשון שלנו - פגע בספינה הסורית וגרם להתפוצצות אדירה. מן הסתם, נפגעו הטילים שנותרו בה והיא טבעה תוך שניות. הטיל השני שירתה לעברנו קודם לכן - חלף גם הוא בלא לפגוע. לטיל השני שאנו ירינו, כבר לא היה במה לפגוע..."

00:40 - הקרב הסתיים, הכוח קיבל הוראה ממפקדת חיל הים לחזור לבסיסו.

כשהחל קרב הסטי"לים ונורו מטחי טילי "הסטיקס" לעבר ספינות חיל הים הישראלי, המתין מפקד חיל הים, קשוב בדממה לקשר, לדיווח ממפקד שייטת 3. לימים תיאר מפקד החייל, האלוף בני תלם: "חלפו בערך 2 דקות, מן הסתם הארוכות ביותר שחוויתי אי פעם, עד לדיווחו של יומי שהטילים (הסוריים) החטיאו כולם. היה זה הרגע הגדול בחיי. נסגר מעגל. עברנו את טבילת האש הראשונה שלנו בהצלחה מלאה. הנשק ומערכות הל"א (לוחמה אלקטרונית) פעלו כפי שציפינו. ומעבר לכל אלה - פעלו האנשים, החל מהפיקוד הבכיר, הקצינים ועד אחרוני אנשי הצוות, כולם בקור רוח, במקצוענות ובאומץ לב והטיבו לבצע את משימתם מעל ומעבר למצופה".

הקרב:

תוצאות

- כל כלי השייט של האויב ששהו בים הושמדו.
- טובעו שני סטי"לים מדגם 'אוסא', סטי"ל אחד מדגם 'קומאר', סט"ר ומקשת.
- כוחות חיל הים הישראלי לא נפגעו כלל.

המשמעות המערכתית והטקטית של קרב לטקיה:

בקרב הראשון של המלחמה הושמד כוח האויב שהיה בים, במבואותיו של בסיסו העיקרי, והצי הסורי הכיר בעליונות הכוח הימי הישראלי.

ממועד זה ואילך, במשך כל המלחמה שלט חיל הים הישראלי במימי סוריה ופעל מהים לחוף להשגת מטרות החייל כפי שהוגדרו ביעדיו לפני המלחמה.

הטמעת עליונות חיל הים על הצי המצרי הושגה שני לילות מאוחר יותר בקרב שהתקיים בחוף מצריים צפונית לדלתא של הנילוס. קרב זה מכונה "קרב דמייט-בלטים".

מבחינה טקטית הוכח בקרב לטקיה כי תורת הלחימה של חיל הים הישראלי ואמצעי הנט"ל שפיתח החייל, עמדו בדרישות ותאמו את טקטיקת הלוחמה הימית שעיצב חיל הים בשנים שקדמו לעימות.

נספחים:**נספח א' – מפקדי הכוחות וכלי השייט (הדרגות נכונות למועד הביצוע):**

מפקד שייטת 3 - אל"מ מיכאל (יומי) ברקאי
 מפקד פלגה - סא"ל מיכה לצרוס
 מפקד אח"י מזנק - סרן בן-ישי (צינר)
 מפקד אח"י חנית - רס"ן זאב יחזקאלי
 מפקד אח"י געש - רס"ן אריה שפר (שפלה)
 מפקד אח"י מבטח - רס"ן דני מלמד
 מפקד אח"י רשף - רס"ן מיכה רם

נספח ב' – אפיון דגמי ספינות הטילים:

(פירוט נוסף בספריית תוכן <מורשת> כלי שייט <סד"כ מלחמת יוה"כ>

ספינות הטילים של חיל הים הישראלי בתקופת מלחמת יום הכיפורים היו מארבעה דגמים:

- סער 4

ספינת טילים שנבנתה במספנות ישראל. אפיון הספינה נועד לאפשר פעילות בים סוף ולצורך כך הוגדלה הספינה והוכפל טווח פעולתה.

אורך - 58.1 מ'
 רוחב - 7.62 מ'
 שוקע - 2.73 מ'
 דחי מקסימלי - 415 טון
 מהירות מקסימלית - 34.6 קשר
 מהירות שיוט - 20 - 24 קשר
 מכ"מ - מכ"מ דגון שטח-אוויר
 מכ"מ בקרת אש שטח ואוויר
 חימוש - 6 טילי גבריאלי (טווח מקסימלי 20 ק"מ)
 2 תותחי 76 מ"מ שטח-אוויר
 2 תותחי 20 מ"מ
 נשק קל

- סער 3

ספינת טילים שנבנתה בצרפת.

אורך - 44.9 מ'
 רוחב - 7 מ'
 שוקע - 2.1 מ'
 דחי מקסימלי - 250 טון
 מהירות מקסימלית - 39-40 קשר
 מהירות שיוט - 24-34 קשר
 מכ"מ - מכ"מ נפטון שטח-אוויר

מכ"מ בקרת אש שטח-אוויר
 חימוש - 6 טילי גבריאל (טווח מקסימלי 20 ק"מ)
 1 תותח 76 מ"מ שטח-אוויר
 2 מקלעי 0.5 אינץ'
 2 מטולי פצצות עומק נצ"ל (נגד צוללות)
 נשק קל

● סער 2

ספינת טילים שנבנתה בצרפת.
 אורך - 44.9 מ'
 רוחב - 7 מ'
 שוקע - 2.1 מ'
 דחי מקסימלי - 250 טון
 מהירות מקסימלית - 39-40 קשר
 מהירות שיוט - 24-34 קשר
 מערכות מכ"מ וגילוי - מכ"מ נפטון שטח-אוויר או מכ"מ שטח קלויין-יוז
 מכ"מ בקרת אש שטח-אוויר
 מערכת גילוי צוללות
 חימוש - 2 תותחי 40 מ"מ + 5 טילים
 או : 1 תותח 40 מ"מ + 8 טילים
 וכן : מטול פצצות עומק נצ"ל (נגד צוללות)
 נשק קל

● סער 1

בזמן פרוץ מלחמת יום הכיפורים עדיין לא הותקנה בספינות אלו מערכת הנשק השלמה.
 נותרו שתי ספינות במצב זה - אח"י מבטח ואח"י משגב.
 ספינת טילים שנבנתה בצרפת.
 אורך - 44.9 מ'
 רוחב - 7 מ'
 שוקע - 2.1 מ'
 דחי מקסימלי - 250 טון
 מהירות מקסימלית - 39-40 קשר
 מהירות שיוט - 24-34 קשר
 מערכות מכ"מ וגילוי - מכ"מ נפטון שטח-אוויר, או מכ"מ שטח קלויין-יוז
 מערכת גילוי צוללות
 חימוש - 3 תותחי 40 מ"מ, "ל-70"
 מטולי פצצות עומק נצ"ל (נגד צוללות)
 נשק קל

נספח ג' - אפיון כלי שייט של האויב:

(פירוט נוסף בספריית תוכן < מורשת > כלי האויב)

● **סטי"ל מדגם קומאר**

בשירות מצרים וסוריה.

אורך - 25.5 מ'

רוחב - 7.18 מ'

שוקע - 1.2 מ'

דחי מקסימלי - 81.5 טון

מהירות עליונה - 38.5 קשר

מהירות סיור - 33 קשר

מהירות משקית - 15 קשר

מערכת מכ"מ - מכ"מ חיפוש, שטח וניווט סקויר-טאי

חימוש - 2 טילי ים-ים "סטיקס" (טווח מקסימלי 50 ק"מ)

1 צריח דו-קני 25 מ"מ

● **סטי"ל מדגם אוסא**

בשירות מצרים וסוריה.

אורך - 38.6 מ'

רוחב - 7.6 מ'

שוקע - 1.7 מ'

דחי מקסימלי - 215 טון

מהירות עליונה - 36.7 קשר

מהירות סיור - 31.5 קשר

מהירות משקית - 13.5 קשר

מערכת מכ"מ - מכ"מ חיפוש, שטח וניווט סקויר-טאי

מכ"מ בקרת אש נ"מ דראם טילט (בחלק מהכלים)

חימוש - 4 טילי ים-ים סטיקס (טווח מקסימאלי 50 ק"מ)

שני צריחים רב קניים, 30 מ"מ

מקלעים גוריונוב

● **סט"ר כ-123**

בשירות מצרים וסוריה.

אורך - 18 מ'

רוחב - 4 מ'

שוקע - 1.5 מ'

דחי מקסימלי - 22.4 טון

מהירות מקסימלית - 40 קשר

מהירות סיור - 30 קשר
 מהירות משקית - 12 קשר
 מערכת מכ"מ - מכ"מ דקא 616 או מכ"מ סקין הד
 חימוש - 2 צינורות טורפדו 457 ס"מ או -
 משגר רקיחות 122 מ"מ (בחלק מהכלים)
 1 מקלע דו-קני 14.5 מ"מ
 פצצות עומק

● מקשת ת-43

בשירות מצרים וסוריה.
 אורך - 60 מ'
 רוחב - 9 מ'
 שוקע - 2.5 מ'
 דחי מקסימלי - 560 טון
 מהירות מקסימלית - 16.5 קשר
 מהירות סיור - 13 קשר
 מערכת מכ"מ - מכ"מ חיפוש שטח בול אנד, או מכ"מ ניווט דון 2
 חימוש - 4 מסלולי פצצות עומק או מוקשים
 2 צריחים דו-קניים 37 מ"מ
 4 מקלעים דו-קניים 18.7 מ"מ.